

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΕΚΘΕΣΗ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Η βία σημαδεύει τα παιδιά

Η σκηνή εκτυλίσσεται στον 10^ο όροφο του Children's Hospital της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ στη Βοστώνη. Στο γραφείο μου βρίσκεται ένα επτάχρονο αγοράκι , οχυρωμένο πίσω από τον καναπέ, που φωνάζει εκτός εαυτού να μην το πλησιάσω. Διαβάζοντας το ιστορικό του , διαπιστώνω ότι αυτός ακριβώς είναι ο λόγος που το παιδάκι βρίσκεται για εξετάσεις στα εξωτερικά ιατρεία του νοσοκομείου : επιθετική συμπεριφορά στο σπίτι και στο σχολείο , υπερβολική συναισθηματική αντίδραση σε μικροπράγματα αλλά και βιαιοπραγίες, όπως να δαγκώνει ή να χτυπάει τους συμμαθητές του. Μόλις δύο ημέρες πριν από αυτή τη συνάντηση βρισκόταν στο γραφείο μου ένα 14χρονο κορίτσι το οποίο έτρωγε και μάτωνε τα νύχια του , είχε καρφωμένα τα μάτια στο πάτωμα και πεταγόταν πάνω κάθε φορά που ακουγόταν κάποιος θόρυβος από τον διάδρομο, μια πόρτα που έκλεινε με δύναμη, τα βήματα ή ο βήχας κάποιου... Το ιστορικό του κοριτσιού αυτού συμπεριλαμβάνει άγχος , ξεσπάσματα κλάματος , δυσκολία προσοχής και συγκέντρωσης , δυσκολία συναισθηματικής επικοινωνίας με τους γύρω του και χαμηλή σχολική απόδοση. Ακόμη μια 40χρονη ασθενής μου που ύπεφερε από μελαγχολία και αγοραφοβία, δηλαδή φοβόταν υπερβολικά να βγεί από το σπίτι της και να πάει μόνη της στην αγορά , σε εξωτερικές δουλειές ή σε φιλικά σπίτια , μου εκμυστηρεύθηκε ότι όταν ήταν παιδί οι γονείς της την έδερναν και της μιλούσαν πολύ άσχημα , «εμπειρίες που θαρρείς και έχουν βγάλει ρίζες μέσα μου και δεν λένε να ξεριζωθούν από τη σκέψη και τη ζωή μου» , όπως χαρακτηριστικά δήλωσε. Τι κοινό έχουν αυτές οι τρεις περιπτώσεις ; Πρόκειται για τα άτομα τα οποία σε μικρή ηλικία υπέστησαν κακομεταχείριση , τόσο σωματική (οι γονείς του τα έδερναν) όσο και συναισθηματική (τα έβριζαν και τους μιλούσαν άσχημα). Συμπεριφορές σαν αυτές που περιέγραψα είναι συχνές στην κλινική πρακτική και συνήθως συνοδεύονται από ιστορικό κακής μεταχείρισης στη βρεφική και παιδική ηλικία. Μια πολύ πρόσφατη έρευνα έρχεται να επιβεβαιώσει τις κλινικές αυτές παρατηρήσεις με χειροπιαστές αποδείξεις. Ο δόκτωρ Martin Teicher και οι συνεργάτες του στο νοσοκομείο Mc Lean της Βοστώνης διαπίστωσαν ότι το συναισθηματικό τραύμα στην παιδική ηλικία μπορεί να προκαλέσει παραμόρφωση σε σημαντικά τμήματα του εγκεφάλου με αποτέλεσμα συναισθηματικές διαταραχές, όπως μελαγχολία ή άγχος. Οι διαταραχές αυτές δεν είναι όμως αποκλειστικά ψυχολογικές , αλλά φαίνεται ότι έχουν φυσιολογική βάση , καθώς σχετίζονται με αλλαγές που συμβαίνουν στα νευρωνικά μονοπάτια του εγκεφάλου.

Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή. Ο εγκέφαλος διαμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό από τις εμπειρίες μας , οι οποίες , καθώς επαναλαμβάνονται , χαράζουν «μονοπάτια» και συνδέσεις ανάμεσα στους νευρώνες. Οι αντίξοες εμπειρίες δημιουργούν εγγραφές στον εγκέφαλο , διαμορφώνοντάς τον με διαφορετικό τρόπο

απ'ό,τι οι κανονικές εμπειρίες. Έτσι , το ερέθισμα που προκαλούν τα άσχημα λόγια και ο βρισιές που προέρχονται από τους γονείς προς το παιδί τους έχουν ένα μόνιμο αντίκτυπο στη διαμόρφωση του εγκεφάλου του παιδιού τους , πολύ διαφορετικό από αυτόν που έχουν τα ωραία λόγια και η τρυφερότητα των γονιών προς το παιδί. Ο δόκτωρ Martin Teicher δήλωσε ότι ο αντίκτυπος της λεκτικής και συναισθηματικής κακομεταχείρισης είναι μόνιμος και δύσκολα αντιστρέψιμος και δεν πρόκειται για μια εμπειρία την οποία ο άνθρωπος μπορεί εύκολα και ανώδυνα να ξεπεράσει.

Ο δόκτωρ Martin Teicher και οι συνεργάτες του κατέληξαν σε αυτά τα συμπεράσματα, αφού εξέτασαν εκατοντάδες εγκεφάλους από παιδιά που είχαν εισαχθεί στο νοσοκομείο λόγω σεξουαλικής , λεκτικής ή συναισθηματικής κακοποίησης. Οι εικόνες των εγκεφάλων αυτών των παιδιών συγκρίθηκαν στη συνέχεια με τις εικόνες των εγκεφάλων παιδιών που δεν είχαν υποστεί τέτοιου είδους κακομεταχείριση. Η σύγκριση των εγκεφαλικών εικόνων έδειξε ότι τα παραμελημένα ή κακοποιημένα παιδιά σαφώς υστερούσαν σε εγκεφαλική μάζα σε σχέση με τα μη κακοποιημένα παιδιά. Έτσι, βρέθηκε ότι η δεσμίδα των νευρών που συνδέει τα δύο εγκεφαλικά ημισφαίρια και η οποία λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους ήταν ως και 40% μικρότερη στα παραμελημένα ή στα κακοποιημένα παιδιά.

Τι σημαίνει όμως από την πρακτική άποψη μια τέτοια συρρίκνωση της εγκεφαλικής αυτής δομής ; Ένα υπανάπτυκτο μεσολόβιο , δηλαδή η δεσμίδα των νευρών που συνδέει τα δύο εγκεφαλικά ημισφαίρια , παρακωλύει την ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στα δύο ημισφαίρια. Το αποτέλεσμα είναι ότι τα παραμελημένα και κακοποιημένα παιδιά λειτουργούν κυρίως βάσει του ενός ημισφαιρίου αντί να έχουν την ευελιξία να μετακινούνται από το ένα στο άλλο με γρήγορο ρυθμό , όπως είναι το φυσιολογικό και χρήσιμο.

Η έρευνα του καθηγητή Seth Pollak πάνω στην ηλεκτρική δραστηριότητα του εγκεφάλου κακοποιημένων και μη παιδιών έδωσε παρόμοια αποτελέσματα σε σχέση με τη συναισθηματική ένταση. Ο κ. Pollak δημιούργησε ένα ανώδυνο πείραμα σαν παιχνίδι , στο οποίο ζητούσε από τα παιδιά να κοιτάζουν μια σειρά προσώπων και να βρούν τα χαρούμενα , φοβισμένα ή θυμωμένα πρόσωπα , πατώντας ένα κουμπί κάθε φορά. Κατά τη διάρκεια του πειράματος τα παιδιά φορούσαν μια κάσκα με ηλεκτρόδια, ώστε να μπορεί να μετρηθεί η ηλεκτρική δραστηριότητα του εγκεφάλου. Το ζητούμενο ήταν να μετρηθεί μια έντονη αύξηση της ηλεκτρικής δραστηριότητας στον εγκέφαλο , ως αποτέλεσμα ενός συγκεκριμένου ερεθίσματος. Η ηλεκτρική δραστηριότητα του εγκεφάλου ήταν ίδια τόσο για τα κακοποιημένα όσο και για τα μη κακοποιημένα παιδιά όταν επρόκειτο για χαρούμενο ή φοβισμένα πρόσωπα. Υπήρξε όμως μια δραματική αύξηση της ηλεκτρικής δραστηριότητας του εγκεφάλου των κακοποιημένων παιδιών όταν βρέθηκαν αντιμέτωπα με τις εικόνες των θυμωμένων προσώπων.

Λ. Βάρβογλη (Δρ. Ψυχολόγος – Το Βήμα , 14-01-2001)

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο σε 100-120 λέξεις

(Μονάδες 25)

ΘΕΜΑ Β

B1. Ο δόκτωρ Martin Teicher δήλωσε ότι «η συναισθηματική κακομεταχείριση αποτελεί μια εμπειρία την οποία ο άνθρωπος δεν μπορεί εύκολα και ανώδυνα να ξεπεράσει» Να αναπτύξετε ως θεματική περίοδο το παραπάνω απόσπασμα σε μια παράγραφο 100-120 λέξεων. **(Μονάδες 10)**

B2α) Να εντοπίσετε τα είδη των τεκμηρίων που υπάρχουν στο κείμενο **(Μονάδες 5)**

B2β) «Η δεσμίδα των νεύρων που συνδέει τα δύο εγκεφαλικά ημισφαίρια , παρακωλύει την ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στα δύο ημισφαίρια». Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και να δικαιολογήσετε τη χρήση της τελευταίας **(Μονάδες 5)**

B2γ) Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της τελευταίας παράγραφου του κειμένου («Η έρευνα του καθηγητή ....θυμωμένων προσώπων») **(Μονάδες 5)**

B2δ) Να δώσετε τη σημασία των παρακάτω διαρθρωτικών λέξεων : ακόμη (1^η παράγραφος) , όμως (1^η παράγραφος) έτσι (2^η παράγραφος) , δηλαδή (4^η παράγραφος) **(Μονάδες 5)**

B2ε) Να αναφέρετε μια συνώνυμη για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου : εκτυλίσσεται , υπέστησαν , μονοπάτι , αντίκτυπο , αντιστρέψιμος. **(Μονάδες 5)**

ΘΕΜΑ Γ

Στην πόλη σας οργανώνεται μια κίνηση πολιτών με σκοπό να αντιμετωπίσει τα αυξημένα κρούσματα νεανικής εγκληματικότητας , της εκδηλώσεις χουλιγκανισμού , τη διάδοση ακραίων πολιτικών ιδεολογικών και τη σύσταση συμμοριών.Με πρωτοβουλία του δήμου σας οργανώνεται μια εκδήλωση όπου ως εκπρόσωπος των μαθητών του λυκείου σας καλείστε να εκφωνήσετε μια ομιλία , με την οποία παρουσιάζετε τις συνέπειες της νεανικής βίας τόσο στην καθημερινότητα των εφήβων όσο και στη διαδικασία ενταξή τους στο κοινωνικό σύνολο και προτείνετε τρόπους περιορισμού του προβλήματος (500-600 λέξεις) **(Μονάδες 40)**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΘΕΜΑΤΩΝ : ΔΕΔΕ ΞΕΝΙΑ – ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΟΡΟΣΗΜΟ

ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ